Titu Maiorescu

În chestia poeziei populare

****

Raspuns la discursul de receptiune al d-lui Duiliu Zamfirescu rostit la Academia Româna la 16 mai 1909

Domnule si iubite coleg,

Ne-ai aratat motivele cari te-au împiedecat sa ne înfatisezi figura literara a lui Ollanescu-Ascanio, în locul caruia ai fost ales membru al Academiei Române.
Deoarece d-ta nu ne vorbesti de persoana celui disparut, vei întelege ca nici eu nu pot vorbi de persoana celui ce vine sa-l înlocuiasca, si nu-mi vei lua în nume de rau daca trec îndata la discutarea parerilor pe cari le aduci înaintea noastra cu atâta hotarâre, as putea zice cu atâta curaj, si, trebuie sa zic în orce caz, sub o forma literara asa ademenitoare.

I

Ceea ce ma cred dator sa scot întâi la iveala din studiul d-tale, si o fac cu cea mai mare multumire, sunt paginile în cari vorbesti de originea noastra italo-latina, si, fara a te opri la cunoscutele argumente limbistice, atingând numai în treacat datele istoriei, cauti sa patrunzi cu intuitia artistului taina mostenirilor etnice si sa ne arati supravietuirea sufletului roman în românii de astazi, urmasii directi ai marilor cuceritori.
Din acest temei mai adânc al priceperii scoti dovada despre ceea ce este adevarat si ce - dupa a d-tale parere - nu poate fi adevarat în poeziile populare române, culese si publicate de vreo 50 de ani încoace.
Este cu atât mai bine venit punctul de vedere ales de d-ta pentru a judeca o materie de însemnatatea poeziei populare cu cât între publicarile îngaduite de sectia noastra istorica, adica aparute sub auspiciile ei, desi fara raspunderea ei, s-a strecurat în 1906 un studiu al d-lui Radu Rosetti, Despre originea si transformarile clasei stapânitoare din Moldova, în care se sustine ca "elementul roman ramas în Dacia dupa retragerea legiunilor n-a putut sa se mantie si a trebuit sa dispara fara urme în potopul de barbari navalitori" si ca "nationalitatea româna s-a nascut exclusiv numai din contopirea slavilor ce venise sa se aseze în tarile noastre cu elementele romanizate de peste Dunare, aduse ca captivi" (eufonia este a d-lui Radu Rosetti) "în urma neîncetatelor navaliri slave, sporite prin numarul acelora care fugeau din imperiu de greutatea birurilor" s.c.l.
În sedinta anuala a Academiei noastre de la 12 ianuarie 1907 chestia a fost adusa în discutia generala. S-a recunoscut ca adevarul orcât de putin favorabil ne-ar fi, trebuie spus cu toata sinceritatea îndata ce este întemeiat; dar s-a constatat ca citatului studiu

îi lipseste tocmai orce temei, si astfel afirmarea d-lui Radu Rosetti a fost dezaprobata de toti membrii de fata. Autorul, ce e drept, a fagaduit ca va dovedi aiurea parerea d-sale, însa aceasta dovada nu a mai adus-o si nici nu credem ca o va aduce vreodata.
Este dar, iubite coleg, îndoita multumirea cu care viu sa te felicit pentru introducerea criteriului latin în cercetarea poeziei populare si pentru vioiciunea stilului cu care stii sa ne împartasesti convingerea d-tale. În aceasta parte a discursului ne putem uni nu numai d-ta cu cel ce are placerea de a-ti raspunde în acest moment, dar probabil toti colegii nostri din Academie. Caci ne aflam pe un tarâm unde cercetarile se apropie de oarecare exactitate stiintifica si pot conduce la câteva dovezi convingatoare.
Lucrul se schimba când trecem la aprecierile curat literare, unde dovezile exacte nu sunt cu putinta, unde judecata se întemeiaza adeseori pe elemente prea subiective si unde e totdeauna greu (iar la noi - cu lipsa unei traditii literare statornicite - mai greu decât aiurea) sa gasim premisele întelegerii comune. Aici nu ne ramâne adeseori decât datoria de a ne spune parerea cu toata sinceritatea si de a o sustine cu argumentele ce ne par mai accesibile spiritelor nepartinitoare.
Astfel, nu pot lasa sa treaca fara împotrivire imputarea adusa culegerii de poezii populare a lui Vasile Alecsandri. D-ta zici: "Alecsandri a fost un rau culegator de poezii populare si mai cu seama s-a înselat fundamental când a crezut ca poate introduce unele dulcegarii sentimentale în viata versificata a poporului nostru."
Fata de o declaratie asa de hotarâta din partea d-tale, chestia cere sa fie examinata mai de aproape, nu numai pentru a recunoaste meritul lui Alecsandri în adunarea si raspândirea poeziilor noastre populare, ci si pentru a ne întelege asupra marei însemnatati a acestei manifestari a neamului românesc.
Cum se stie, culegerea de Poezii populare ale românilor, adunate si întocmite de Vasile Alecsandri este dedicata doamnei Elena Cuza în 1862, desi publicata de-abia la începutul anului 1866. Publicarea se face în folosul Azilului Elena Doamna fiindca - dupa cum scrie Alecsandri - "poeziile culese din gura poporului sunt copii gasiti ai geniului românesc si au dreptul a se bucura de îmbratisarea înaltei protectoare a Azilului Elena."
Dar Alecsandri începuse de mult sa adune si sa comunice prietenilor sai poeziile populare. Cu zece ani mai nainte, neuitatul filoromân Wilhelm de Kotzebue, în prefata din octomvrie 1856 la traducerile sale Rumanische Volkspoesie, vorbeste de aceasta staruinta "patriotica si entuziasta" a lui Alecsandri, pe care o mentioneaza cam în acelas timp si englezul Stanley în eleganta publicare Rouman Anthology (Hertford, 1856). Si mai nainte, îndata dupa miscarea de la 1848, comunicari de aceasta natura au fost facute de Alecsandri la Paris; paginile scrise în favoarea românilor de Michelet si de Edgar Quinet sunt întrucâtva datorite unor asemenea împartasiri; iar la 1855 el însus publica în traducere franceza Ballades et chants populaires de la Roumanie.
V-am amintit datele de mai sus fiindca ele ne înlesnesc priceperea punctului de vedere din care Alecsandri a donat si (cum zice el însus) a întocmit poeziile populare.
La el nu era si nu putea fi vorba de preocuparile folcloriste; miscarea folclorista, desteptata pe la 1864 în Anglia, de unde si-a primit si numele, nu a razbit pana la noi decât dupa încetarea activitatii lui Alecsandri. Si nici spre vreo amintire a caracterului latin pastrat în poporul român, cum îl întelegi d-ta, nu l-a purtat gândul pe atunci. Poet mai întâi de toate, poet national îndeosebi, nu în întelesul latinitatii, dar desigur în întelesul luptei în contra protectoratului rusesc si a coruptiunii fanariote, Vasile Alecsandri este entuziasmat de partea frumoasa, omeneste frumoasa a poeziilor noastre populare, simte un fel de mândrie patriotica de a le arata în aceasta frumusete oarecum generala a lor nu numai francezilor, ci si germanilor si englezilor.
Caci suntem în epoca dintre 1855 si 1866, epoca renasterii politice a României, care, dupa congresul de la Paris, este în mod asa extraordinar caracterizata prin solicitarea poporului român de a-si exprima dorintele sub auspiciile marilor puteri de cultura europeana.

Alecsandri, a carui exceptionala valoare în literatura noastra sta în repercutarea tutulor curentelor de simtiri ale contimporanilor sai, vine si în ajutorul acestei miscari si cauta sa ne câstige simpatiile occidentale, scotând la iveala mai ales acea parte - de altminteri reala - a manifestarilor sufletului nostru poporan, care se poate numi lirica si contemplativa, adica duiosia simtirilor si cumpatarea exprimarii.
Înteleg ca d-ta ai pus accentul pe elementul energic al baladelor, fiindca el se potriveste mai bine cu criteriul d-tale etnic, însa acest criteriu nu trebuie luat exclusiv: în orice caz, el nu era si nu putea fi exclusiv la Alecsandri. D-ta recunosti ca "Alecsandri a auzit si a înteles ca în murmurul poporului e o muzica naiva si sentimentala a doinelor ce se cuvine sa fie notata, ca este o muzica eroica a baladelor ce se cuvine si mai mult sa fie scrisa".
Dar eu întreb: de ce "si mai mult"?
Pentru Alecsandri, ca si pentru unii din noi, se cuvenea tot asa de mult sa fie pastrata sentimentalitatea doinelor, caci desi - dupa luminoasa d-tale cercetare - partea eroica si cumintenia politica sunt mai ales semnele mostenirii etnice, aceasta nu exclude partea sentimentala nici la romani, si cu atât mai putin la descendentii lor dupa o evolutiune culturala de atâtea veacuri.
Îndeosebi elementul eroic în poezia popoarelor din Orient, devenite pe atunci asa de "interesante", era cunoscut, de mai nainte, pentru albanezi, prin imitarile - fie si mestesugite - din Guzla lui Prosper Merimée, pentru sârbi, prin minunata culegere de poezii populare publicata de Karagici între 1823 si 1833 si prin alte lucrari. Aici e multa voinicie, tot atâta cruzime, uneori si brutalitate. Cine însa îsi da seama de firea poetica a lui Alecsandri întelege îndata ca pe el a trebuit sa-l atraga din poezia noastra populara mai ales elementul ei liric si contemplativ, si tocmai cu aceasta particularitate, pe care d-ta o depretiezi cu expresia "dulcegarie", Alecsandri ne-a facut mai bine primiti printre occidentalii de cultura literara din acea epoca.
Fireste ca o asemenea înrudire sufleteasca între lirismul poetului si poeziile populare culese de el nu l-ar fi îndreptatit niciodata sa introduca în textul baladelor schimbari cari le-ar falsifica. Toate poeziile în adevar populare, prin urmare foarte raspândite, se întâlnesc însa în grupa poporului sub cele mai felurite variante. Cine nu se ocupa de autenticitatea folclorista, cu indicarea exacta a persoanei, a pronuntarii, a locului si a timpului, ci se ocupa numai de poezia populara în frumusetea si oarecum generalitatea ei, va culege, va combina, uneori va completa din multele variante forma definitiva, care dupa a lui simtire îi va parea mai conforma cu geniul poetic al poporului. În aceasta alegere si consolidare de forma, Alecsandri, cu deplina buna-credinta, s-a lasat condus de partea sentimentala a poeziilor noastre, precum d-ta, cu aceeas buna-cre-dinta, te lasi mai curând condus de partea eroica. Dar nici la unul, nici la altul nu poate fi vorba de falsificare.
Pentru d-ta Miorita este chintesenta poeziei populare române; dar pentru contimporanii dintre 1856 si 1866 erau poate poeziile curat lirice mai sugestive. Îmi aduc aminte ca pe mine si pe câtiva din compatriotii mei ne încântase la 1857 în Viena (eram atunci de 17 ani) mai cu seama poezia tradusa de Kotzebue:

Sus în vârf de bradulet
S-a oprit un soimulet,
El se uita drept în soare
Tot miscând din aripioare.

(Nici mie nu-mi plac diminutivele, introduse numai pentru înlesnirea rimei.)

Jos la trunchiul bradului
Creste floarea fagului,
Ea de soare se fereste,
Si de umbra se lipeste.

"Floricica de la munte,
Eu sunt soim, soimut de frunte,
Iesi din umbra, din tulpina,
Sa-ti vad fata la lumina,
C-au venit pana la mine
Miros dulce de la tine,
Cât am pus în gândul meu
Pe-o aripa sa te ieu
Si sa mi te port prin soare,
Pân'te-i face roditoare
Si de mine iubitoare."
"Soimulet, duios la grai,
Fiecare cu-al sau trai,
Tu ai aripi zburatoare,
Ca sa te înalti la soare,
Eu la umbra, la racoare
Am menire-nfloritoare.
Tu te legeni sus, pe vânt,
Eu ma leagan pe pamânt,
Du-te-n cale-ti, mergi cu bine,
Far-a te gândi la mine,
Ca e lumea-ncapatoare
Pentru-o pasare si-o floare!"

Si când - acum 41 de ani - în primul volum al Convorbirilor literare am atras luarea-aminte a cetitorilor asupra covârsitoarei însemnatati a poeziilor populare, publicate atunci de Alecsandri, am reprodus anume aceasta poezie, împreuna cu altele de felul ei, si astazi pot constata ca partea lirica a vietii poporului a fost cea mai roditoare în dezvoltarea ulterioara a literaturii noastre culte, îndeosebi pentru Eminescu si, prin mijlocirea lui, pentru urmasii sai.
Caci daca e sa judecam dupa dreptate, întreaga valoare a publicarii poeziilor populare, asa cum a fost facuta de Alecsandri, nu ne putem margini la efectul ei asupra strainatatii, ci trebuie sa punem în cumpana, ca fiind de mai mare greutate, efectul lor asupra propriei noastre societati. Alecsandri, care în lunga sa viata literara a cautat totdeauna sa trezeasca interesul estetic al publicului român, nu putea sa tinda a interesa lumea straina fara a voi sa intereseze în acelas timp propria noastra societate culta. Lucrul nu era usor, mai ales în Moldova, unde limba franceza era limba exclusiv întrebuintata în saloanele si în familiile asa-numitei societati si unde cele mai multe dame nici nu stiu sa vorbeasca, necum sa scrie corect româneste.
Atunci Alecsandri, cu adâncul sau instinct de poet national, gaseste în poezia populara cea mai bogata comoara de frumuseti literare din care sa se adape societatea, fie direct, fie indirect prin inspirarea scriitorilor de talent mai accesibili gustului ei.
În legatura cu cele zise aici, o observare a d-tale de la începutul discursului cere oarecare lamurire. Daca se poate admite ceea ce zici acolo, ca "românul ca popor nu e nici mai mult, nici mai putin poet decât alt popor", propozitia urmatoare cu "materialul folcloristic", care, "poate fi considerat ca produs estetic, dar atunci înceteaza de a fi anonim", îmi pare mai putin admisibila.
Nu e vorba aici de materialul folcloristic, ci de însas poezia populara ca poezie, si ea nu numai poate, ci trebuie considerata ca un produs estetic de cea mai mare însemnatate, fara a înceta sa-si pastreze anonimatul ei firesc.
Am cetit adineauri poezia cu soimul si fraga. Este vreo îndoiala despre frumusetea si, prin urmare, despre valoarea ei estetica? Si ce are a face aici chestia anonimatului? Poezia este si ramâne anonima, dar aceasta nu o împiedica de a fi din cele mai

frumoase, de a exprima nu numai o simpla simtire lirica, ci cum zice Alecsandri într-o nota (pag. 32), "o filozofie adânca".
Asemenea, când cetim în Hora (pag. 369), care începe cu niste cuvinte de rând, ca de la sat:

- Bade, trandafir frumos,
Vrut-ai sa te-arati duios,
Dar te-ai aratat ghimpos
Si din minte nu m-ai scos.
- Vai, lelita din cel sat,
Ce-ai cerut si nu ti-am dat?

Si apoi continua:

- Cerut-ai faguri de miere,
Eu ti-am dat buzele mele;
Cerut-ai o viorea,
Ti-am adus inima mea.
- Daca vrei dragoste-aprinsa,
Ada-mi gura neatinsa
Si o inima fecioara
Ca apa de la izvoara.

Ce importa ca înaltimea etica, asa de frumos exprimata în versurile din urma, nu se poate atribui unui anume poet, ci este tocmai în anonimatul ei o dovada a idealismului pana la care se poate ridica inspiratia curat populara?
D-ta pari a atribui acestui gen de poezie mai putina însemnatate estetica; dar te rog sa-ti aduci aminte de constatarile istoriei literare din tari cu o cultura mult mai veche, d.e. din Anglia si din Germania; cum la englezi de la publicarea poeziilor populare de Percy (1765) si la germani de la cea analoaga a lui Brentano si Arnim (Des Knaben Wunderhorn, 1806-1808) dateaza o renastere a poeziei lirice în literatura lor culta.
Si în contra culegatorilor Brentano si Arnim s-a adus imputarea ca au întocmit poeziile populare, dar mai târziu meritul lor s-a recunoscut pe deplin, "fiindca - dupa cum se exprima o carte de scoala - cu un tact admirabil au stiut sa scoata chintesenta poeziei cu care sa produca cea mai adânca impresie". Pe urma unor asemenea publicari s-au ivit poetii lirici cei mai raspânditi ai literaturii germane din secolul trecut, Heine, Lenau, Uhland (el însus culegator de poezii populare), ca si mai nainte Bürger, ostensibil inspirati de formele si limba acelor manifestari anonime ale neamului lor, si prin ei s-a desavârsit opera începuta de clasicii anteriori, adica s-a statornicit în societatea culta a Germaniei predomnirea limbii si literaturii nationale cu înlaturarea celei franceze, asa de puternic ocrotite mai înainte de însus Frederic cel Mare.
Tot asa s-a întâmplat si la noi, unde evolutiunea nu este înca desavârsita. Alecsandri a adunat poeziile populare pentru a da elementului national celui mai sigur putinta unei dezvoltari temeinice în literatura si le-a întocmit asa (d-ta zici cu atâta dulcegarie sentimentala, eu zic cu atâta potrivire la receptivitatea contimporanilor) încât sa poata patrunde în societatea înalta. Este caracteristic ca cea dintâi care simte si recunoaste acest merit al lui Alecsandri e însas Elena doamna, care zice în raspunsul ei la dedicatia poetului: "Fara a ridica ceva din caracterul naiv al expresiei poporale, ati mladiet cu o rara fericire forma acestor încercari întâietoare".
Cu aceasta "mladiere" a patruns poezia populara în sufletele noastre. Eminescu s-a inspirat de-a dreptul de la ea, Cosbuc si Goga se dezvolta pe urma lui, iar în miile de scolari si studenti ai generatiei de astazi lucreaza mai departe formele acestor poeti astfel înviorati, si încetul cu încetul radacina populara împlântata de Alecsandri creste si rodeste în toate directiile.

Aceasta miscare se face de la sine, prin puterea covârsitoare a plasmuirilor frumoase. Orce sila, orce violenta, nu poate fi decât daunatoare. Sa se produca numai opere de adevarata valoare, nu de valoare îndoioasa, exagerata prin sovinism, si societatea înalta va fi câstigata prin atractia fireasca a frumusetei.

II

Am staruit poate prea mult asupra explicarii unei controverse, însa tot ce priveste poezia populara merita cea mai mare luare-aminte, iar opera lui Vasile Alecsandri va gasi pururea în Academia Româna un cuvânt de aparare, de lauda si de recunostinta.

Viu acum, iubite coleg, la partea a doua a interesantului d-tale studiu si am si aici multumirea sa constat la început o comunitate de vederi în privinta criticei teoretice a "poporanismului".

Ce e drept, nu te pot urma în expunerea doctrinei economico-istorice a lui Loria si a "miragiului" introdus de el. Vârsta la care am ajuns m-a facut mult mai rezervat fata de niste teorii sociale cu aparente stiintifice, cari pacatuiesc de regula prin generalizari pripite. La conceptia lui Loria se poate raspunde, tot asa de pe-asupra, cu spirituala observare a lui d'Avenel: Dans sa marche lente, la civilisation a recherché le beau bien avant l'utile. Elle a excellé a faire des statues ou des temples avant de faire des lampes ou des parapluies; elle a su ecrire avant de savoir se chauffer et a découvert le pinceau avant la fourchette. Ceea ce s-ar putea rezuma pe româneste cu o vorba mai simpla: omul s-a gândit sa-si faca biserici înainte de a-si face hambare.

Cu atât mai putin te voi urma în propunerea de leacuri pentru tamaduirea starii noastre actuale prin "maistri si ateliere în toate satele".

Prefer si ma grabesc sa ma pun alaturi de d-ta când zici: "La toate celelalte popoare cauzele economice ale miscarilor sociale se iluzioneaza, iar poetii sunt ademeniti de miragiul unor nobile simtiri: la noi scoala poporanista, printr-o aberatiune a tuturor sentimentelor estetice, îi tine într-o mediocritate revoltatoare".

De mult era cunoscuta cererea unor socialisti-poporanisti, cari se amestecasera în ale esteticii si îndemnau pe scriitori sa se ocupe exclusiv de mizeria claselor de jos si de vinovatia celor de sus. Dar daca toate tendintele si intentiile "utilitare" sunt daunatoare în arta, cel putin tendenta învrajbirii claselor a ramas cu desavârsire stearpa în producerea de opere frumoase.

Ma unesc dar cu aceasta parte a criticei d-tale, desi nu ma pot uni cu aplicarile ce le faci, si, d.e., ma deosebesc de d-ta în aprecierea poeziilor d-lui Octavian Goga. Lasa însa la o parte deslusirea acestei deosebiri, fiindca Academia si-a aratat acum trei ani parerea despre primele poezii ale d-lui Goga, acordându-le unul din premiile ei mai însemnate, pe temeiul unui raport care cerceteaza cu de-amanuntul meritul literar al noului poet de peste Carpati.

Dar mai sunt rezerve de facut si în privinta celor zise de d-ta despre Creanga, Popovici-Banateanul si d-l Slavici. Ai introdus însuti deosebirea între acesti trei autori, la cari recunosti "miragiul" si între autorii pe cari îi crezi vinovati de "poporanismul" în întelesul defavorabil ce-l dai acestui cuvânt. Însa atunci e greu de priceput pentru ce ai pus pe cei trei autori în republica poporanismului? Caci nu faptul ca figurile descrise de Creanga, Slavici si Popovici-Banateanul sunt mai cu seama tarani, preoti de la sate si meseriasi îi face sa intre în acea rubrica.

Critica d-tale ca în nuvelele d-lor Slavici si Popovici, în deosebire de povestirile lui Creanga, figurile nu au aparenta de realitate, ci sunt "anemice si nefiresti" sau - cum zici tot d-ta - "nu sunt de carne, ci de carton", s-ar putea aplica tot asa de bine la multe nuvele din viata societatii înalte, caci o asemenea observare se refera la o tema generala a cercetarilor literare, iar nu numai la înfatisarea figurilor luate din popor.

Însa critica nu o cred îndreptatita, si modul cum dezlegi d-ta "enigma" descrierii acelor figuri "anemice si nefiresti" prin faptul ca d-l Slavici si Popovici-Banateanul ar fi crescuti în licee si universitatii germane si ar fi împodobit flacaii din satul lor de nastere cu romantismul carturarilor din Viena, îmi pare lipsit de temei.

Nu e lucru usor (am recunoscut-o de la început) a argumenta în materie estetica. Voi încerca totusi sa-mi sustin parerea ca multe din nuvelele d-lui Slavici, ca si nuvelele lui Popovici Din viata meseriasilor sunt creatiuni cu acea deplina aparenta a realitatii în care se încheaga arta adevarata.
Ca nu poate fi vorba de fireasca atribuire a unui romantism exotic la figurile poporului românesc rezulta din analoaga înzestrare a satenilor cu simtimintele cele mai înalte si delicate tocmai în schitele, nuvelele si romanele taranesti din acele literaturi occidentale, unde introducerea unei culturi straine la elementele autohtone este exclusa. Absolut aceeas nota vibreaza în Petite Fadette, în François le Champi, în Mare au Diable de George Sand, în figurile de pe tarmurile Rinului descrise de Auerbach, în taranii lui Ganghofer din muntii Tirolului si chiar în vagabonzii lui Bret Harte din California.
De unde vine aceasta identitate a aspirarii ideale în mijlocul unor realitati materiale asa deosebite? Din convingerea intuitiva a marilor scriitori ca în cugetul poporului - fie orcât de lipsit de cultura carturareasca, ba uneori îti vine sa zici tocmai fiindca e lipsit de ea - germineaza si poate prinde radacina dezvoltarea celor mai curate si alese simtiminte omenesti. Precum se gaseste în popor o adânca evlavie, tot asa se poate gasi o mare decenta si cea mai surprinzatoare sfiala în legatura dintre sexe.
Caci nu numai pe calea gândirilor abstracte, îngramadite în feluritele sisteme, poate ajunge omul sa-si dea oarecare seama de tainele vietii, ci si pe calea instinctiva a simtimântului.
Romantismul carturarilor din Viena? Dar de la ce fel de carturar, de la care romantism au iesit versurile noastre populare:

Daca vreai dragoste-aprinsa,
Adu-mi gura neatinsa
Si o inima fecioara
Ca apa de la izvoara...

Si se poate o mai înalta, o mai curata expresie de iubire?
Dar în cealalta poezie:

Du-te-n cale-ti, mergi cu bine,
Farîa te gândi la mine,
Ca e lumea-ncapatoare
Pentru-o pasare si-o floare...

Din ce tratat de etica sociala a învatat taranul anonim sa fie multumit cu soarta ce-i este harazita?
Fara îndoiala, complicarile sufletesti ale societatii înalte sunt o problema din ce în ce mai interesanta în proportie cu cresterea culturii, si ele îsi vor afla înfatisarea fireasca în literatura noastra. Dar aceasta nu ne poate face sa uitam ca simplicitatea taraneasca nu exclude frumusetea lirica, precum nu exclude energia epica, nici chiar conflictul dramatic.
Când vad asemenea deosebiri de judecata literara între noi, îmi vine sa repet vechea observare facuta într-un articol despre "poeti si critici", ca tocmai poetii sunt mai putin chemati sa apretieze poezia altora. Ei sunt prea patrunsi de felul lor de a pricepe lumea si prea refractari la felul altora de a o pricepe.
Menirea d-tale, iubite coleg, care esti însuti unul dintre cei mai recunoscuti poeti ai generatiei de astazi, este de a ne înzestra literatura cu creatiunile propriei d-tale imaginatii. Iara rolul mult mai modest de a primi si de a pretui creatiunile poetilor lasa-ni-l noua, publicului cetitor, cari putem îmbratisa cu aceeas recunostinta cele mai felurite individualitati artistice numai cu conditia ca sa fie în adevar inspirate de simtimântul curat al frumosului.

Si fiindca în multe din poeziile si nuvelele cu cari ne-ai sporit comoara literara d-ta ai fost în adevar inspirat de cel mai înalt simtimânt al frumosului, fii cu aceasta parte a operei d-tale binevenit în mijlocul Academiei Române!